

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

ויחי

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ב
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

לזכות

החייל ב"צבאות השם" יצחק אייזיק שי' היידינגספלד
ליום הולדתו הרביעי לאוישו"ט, ביום י"ד טבת ה'תשע"ט

ולזכות

אחיו ואחיותיו שיחיו

הוריו

הרה"ת ר' שלום וזוגתו מרת שרה רשקא שיחיו היידינגספלד
זקניו

הרה"ת ר' יהודה וזוגתו מרת לאה מרים שיחיו היידינגספלד
הרבנית מרת חי' דבורה תחי' לויטנסקי

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner

In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ויחי

א. התמיהה על „בקש יעקב לגלות קץ”

על הפסוק¹, ויקרא אל בניו ויאמר: האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, אומרים חז"ל²: „ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין³ ונסתלקה ממנו שכינה”.

תמוה:

בודאי התכוון יעקב, ברצותו לגלות לבניו את הקץ, להביא לתועלת השבטים או בניהם אחריהם: – מהי התועלת לבני ישראל מגילוי הקץ להם באותה שעה?

ואדרבה: אילו גילה להם יעקב את הקץ, אשר יהיה רק לאחר אלפי שנים – הרי לא זו בלבד שלא היה זה לתועלתם, אלא להיפך: גילוי זה היה גורם לשברונם ולהשפלת מצב רוחם⁴!

יש העונים על כך⁵, שיעקב רצה לגלות את הקץ רק לבניו⁶, „שצדיקים היו ובטוח בהם שאף-על-פי שהוא (הקץ) לאורך ימים לא ישובו מאחרי ה'”, אבל גם את זאת לא רצה ה'

– „כדי שלא יודע לבאים אחריהם ורבים יתיאשו אילו ידעו שהוא לעתים רחוקות”.

תירוץ זה אינו ברור: (א) החשש שמא „יודע לבאים אחריהם” מובן בפשטות⁷, ומדוע רצה יעקב מלכתחילה לגלות את הקץ לבניו? (ב) ועיקר: בכך אין נענית השאלה – מהי התועלת שהיה גילוי הקץ מביא ל„בניו”, שבגללה „ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין⁸”?

ב. מדוע הוסיף הקץ מיעקב?

בנוסף לכך יש להבין:

אנו מוצאים בדברי חז"ל שתי דעות: (א) שהקץ נעלם גם מיעקב, כנאמר במדרש⁹, „בא לגלות להם את הקץ ונתכסה ממנו”, ובמדרש בתחילת הפרשה¹⁰: „ביקש... ונסתם ממנו”. (ב) מיעקב לא נעלם הקץ, אך הוא לא גילה זאת לבניו¹¹.

[יש לומר, שזהו הדיוק בלשון הגמרא²

(7) להעיר מב"ב לת, ב. ערכין טו, רע"א.

(8) ביפ"ת (השלם) שם ד"ה בואו ואגלה, „שלהיות יעקב מחויב את בניהם (של בניו?) לצדיקים גמורים רצה לגלות להם הקץ שמתוך זה יהי שכרם מרובה שידעו הקץ רחוק ועכ"ז לא יסוגו אחור מעבודת ה'”. אבל צ"ע בזה, שהרי גם צדיק גמור מתפלל להקב"ה בברכות השחר (ברכות ס, ב. וראה סנהדרין קו, א), ואל תביאנו לידי נסיון, ואיך ביא יעקב את בניהם לידי נסיון כזה? ועוד ישתמש ברוה"ק לתכלית זו?

(9) פצ"ח שם.

(10) ריש פרשתנו (רפצ"ו) – הובא בפרש"י עה"ת שם. ואף פרש"י מביא ג"כ דרשת הש"ס (כנ"ל הערה 2) – יש לומר: (א) בכל מקום פירש רש"י את המוכרח על אתר. בריש הפרשה שקשה לי סתימת הפרשה לפני התיבות, ויחי יעקב מוכרח לפרש שנסתם הקץ מיעקב; משא"כ בהפסוק „ואגידה לכם” שמוכרח רק לנסתלקה ממנו שכינה. (ב) הפירוש ד, נסתלקה ממנו שכינה” הוא רק לפי הא' ברש"י ריש פרשתנו בטעם סתימת פרשה זו, ולא להפירוש שנסתם ממנו הקץ.

(11) כן מפרש ביפ"ת המשל בב"ר פצ"ח שם (וגריס „ד"א משל כו"). אבל ראה הנסמן במנח"י (אלבק) לב"ר שם.

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א

ר' מנחם מענדל ע"ה

בן הרה"ח הרה"ת ר' אלחנן דובער הי"ד

מאראזאוו

מקושר לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מה"מ

נולד בעיר ליובאוויטש

זכה לגור ולקבל קירובים

בבית כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בעיר רוסטוב

למד מתוך מסירת נפש בישיבת תורת במחותרת

שימש כשו"ב

הי' ממייסדי ושימש בתור מנהל ומשפיע

במתיבתא ובית מדרש במוסד חינוך אהלי תורה

וזכה להשפיע לאלפי תלמידים

בהתוועדויותיו הרבות

הכניס רוח חסידית ושמחה לרבים משומעיו

גידל משפחתו לחסידות ולהתקשרות

והרבה מהם שלוחים בכל קצוי תבל

נפטר בשיבה טובה ר"ח שבט ה'תשע"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י משפחתו שיחי

נ.ז.

דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות והוא הוא דור הראשון של הגאולה – כהודעת והכרזת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יוסף שבדורנו (ע"ש יוסף הראשון שהודיע והכריז ש"אלקים פקד יפקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב"¹), שכבר נשלמו כל מעשינו ועבודתינו, וכבר כלו כל הקיצין וכבר עשו תשובה, וכבר נסתיימו כל ההכנות ובאופן ד"הכנה רבתי", והכל מוכן לסעודה² דלעתיד לבוא, לזיתן ושור הבר³ ויין המשומר⁴.

(משיחות עשרה בטבת (יהפך לשמחה), וש"פ ויחי, י"ד טבת תשנ"ב)

- (1) פרשתנו נ, כד.
- (2) ע"פ ל' חז"ל – אבות פ"ג מט"ז. סנהדרין לה, א ובפרש"י.
- (3) ראה ב"ב עה, א. ויק"ר פי"ג, ג.
- (4) ברכות לד, ב. וש"נ.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לקוטי

„ביקש יעקב לגלות... ונסתלקה ממנו שכניה“ – לא, ונסתלק ממנו (הקץ) – כי לפי הגמרא אכן לא נסתר הקץ מיעקב, אלא הסתלקה ממנו שכניה, והוא הבין, שמשמים אין רוצים בגילוי הקץ.

או יש לומר: שכניה – מלשון ושכנתי בתוכם¹². כלומר, הכה „להשכין“ את גילוי הקץ למטה – לבניו¹³.

יש להבין: לפי כל הדיעות, יכול הקדוש-ברוך-הוא למנוע את יעקב מגילוי הקץ לבניו גם כאשר הקץ ידוע לו, ומדוע, לפי הדיעה הראשונה, „נסתם“ הקץ מיעקב?

ג. אי גילוי הקץ – לתועלת במצב זה

מכל האמור לעיל מובן, ששני האופנים – גילוי הקץ, או אי-גילוי – יכולים להועיל לישראל בעבודתם הרוחנית.

יתר על כן: כיון שיעקב הוא אחד מן האבות, „שהן הן המרכבה.. ולא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם“¹⁴, הכרחי לומר ש„ביקש יעקב לגלות...“, בהתאם לרצון הקדוש-ברוך-הוא, שגם אז היה יעקב מרכבה לו.

והקדוש-ברוך-הוא לא איפשר ליעקב לגלות את הקץ, כי במצב שבו היו שרויים בני ישראל היה צורך שלא יתגלה הקץ, ובכך היתה התועלת לישראל גדולה יותר.

ועל כך ישנן שתי דעות: לפי דיעה אחת היה גם יעקב עצמו זקוק לתועלת זו, ולכן „נתכסה ממונו“ הקץ; לפי הדיעה השנייה נזקקו

(12) תרומה כה, ח. וראה תניא פמ"א (נז, ב): על שם ששוכנת ומתלבשת.
(13) וג"ז רק בענין זה דגילוי הקץ, ולא בשאר ענינים, שהרי המשיך בכמה עניני נבואה (ומתורצת עפ"י ג"כ הוספת רש"י, והתחיל לדבר דברים אחרים – דלכאורה תמוה, למאי נפק"מ כאן, ומאי קמ"ל? – כי בזה מדגיש שבדברים אחרים לא נסתלקה ממנו שכניה). וראה בארוכה בכ"ז לקו"ש ח"י ע' 168 ואילך.
(14) תניא פכ"ג.

ויחי

לדרך זו רק השבטים, ולכן לא הוסתר הקץ מיעקב עצמו.

ד. יעקב רצה לגלות שיציאת מצרים היא הקץ

ניתן להסביר זאת לפי דברי חז"ל¹⁵ על הפסוק¹⁶ „תביאמו ותטעמו בהר נחלתך מכוון לשבתך פעלת ה'...“, „שאלו זכו היה הקדוש-ברוך-הוא מביא את ישראל כבר אז. בעת יציאת מצרים, ל„מכון לשבתך פעלת ה'“, ולגבי „בנינא דקב"ה“ לא יתכן חורבן וגלות, והגאולה מגלות מצרים היתה הגאולה האמיתית השלימה שאין אחריה גלות¹⁷.

יוצא, שבאותה עת היה הקץ („אילו זכו“) בזמן יציאת מצרים.

ולפי זה ניתן להסביר את המאמר „ביקש יעקב לגלות.. קץ הימין“, שהוא רצה לגלות את הקץ כפי שהיה צריך להיות אז – בזמן יציאת מצרים.

והרי זמן יציאת מצרים היה קבוע וידוע¹⁸ – שהרי הקדוש-ברוך-הוא הבטיח לאברהם „כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם... ארבע מאות שנה .. ואחרי כן יצאו...“¹⁹ – ומה צריך היה יעקב לגלות?

על זאת יש להסביר: בני ישראל ידעו שלאחר „ארבע מאות שנה“ הם ייצאו ממצרים, אך לא ידעו שזאת תהיה (אילו זכו) גאולה נצחית שאין אחריה גלות²⁰, ואת זאת רצה יעקב לגלות שיציאת מצרים היא הקץ.

בכך מובנת מטרת יעקב ברצונו לגלות לבניו את הקץ: כאשר הם ישמעו את הבשורה הטובה, ש„קץ הימין“ קרוב ביותר, הם

(15) חז"ג רכא, א.
(16) בשלח טו, יז.
(17) ראה גם עירובין נד, א. שמו"ד רפ"ב. ועוד.
(18) ראה גם גו"א ריש פרשתנו.
(19) לך טו, יג"ד.
(20) ולהעיר ממהל"ל (ב"ר פמ"ד, יז. וש"נ) עה"פ דלך שם (יב). „אימא גו"א דקאי על ד' מלכויות (וראה רש"י שם, יד). ועוד.

* * *

בימינו אלה, שמאז כלה חמתו בביהמ"ק, ולאחרי "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"⁸, ולאחרי כל הגזירות והשמדות ר"ל ור"ל שסבלו בני באריכות וקושי הגלות האחרון, ובפרט גזירת השואה בדור האחרון, בודאי נעשה הצירוף והזיכוכ בשלימות, "די והותר" – נעשה הענין ד"סמך מלך בבל"⁹ אך ורק באופן של טוב הנראה והנגלה לעיני בשר, ובלשון חז"ל¹⁰ שהקב"ה אומר לישראל "בני אל תתייראו, כל מה שעשית¹¹ לא עשיתי אלא בשבילכם. . הגיע זמן גאולתכם!"

ובדורנו זה (ובפרט בשנה זו, "הי' תהא שנת נפלאות אראנו") צריכה להיות עיקר ההדגשה. . בהענין ד"סומך נופלים", לחזק ולעודד את רוחם של בני. . כולל ובמיוחד – החיזוק והעידוד ע"י האמונה בביאת המשיח ובטחון גמור ש"הנה זה (משיח צדקנו) בא"¹², וההוספה בהכנה לביאתו ע"י התשובה וקיום התומ"צ, ובלשון ההכרזה דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה"¹³, "שובה ישראל עד ה' אלקיך, והכן עצמך ובני ביתך לקבל פני משיח צדקנו הבא בקרוב ממשי"¹⁴.

(משיחות ש"פ ויחי (ועשרה בטבת יהפך לשמחה) תנש"א)

- 8) תניא רפ"ז.
- 9) יחזקאל כד, ב.
- 10) יל"ש ישעי' רמז תצט.
- 11) כולל גם הפעולה דמלך בבל שאינו אלא כגרון ביד החוצב בו.
- 12) שה"ש ב, ח. וראה שהש"ר עה"פ (פ"ב, ח (ב)).
- 13) אג"ק שלו ח"ה ס"ע שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ועוד.
- 14) "היום יום" – ט"ו טבת.

וכשם שהתוספת בשעבוד הקדימה את הגאולה, כך, ומכל שכן²⁷, היתה הגאולה מוקדמת יותר באמצעות התוספת בענינים טובים, ב"זכו"²⁸.

ישתדלו להשאר במצב של "זכו", ויזהרו מאד שלא יהיה חשש של "שמא יגרום החטא"²¹, שיגרום ה"ו לעיכוב הקץ"²².

ה. מטרת יעקב – הקדמת הקץ

אבל בהסבר זה אין די:

פטירת יעקב אבינו היתה כמאתיים שנה²³ לפני יציאת מצרים וגילוי הקץ היה גורם לאותו דור של בני ישראל להתעצב, כי לפי הטבע ש, והיו ימי מאה ועשרים שנה²⁴, לא יגיע הקץ בחייהם בעולם הזה – וחזרה, אפוא, הקושיה למקומה?

לכן יש להסביר, שמטרת יעקב ברצונו לגלות את הקץ היתה: כאשר ידעו בני ישראל, על-ידי גילוי הקץ, שהדבר תלוי ב"זכו", הם היו מגבירים את עבודת ה' – את ה"זכו" – והתחזקות זו היתה גורמת להקדמת הגאולה, שהיא תגיע לפני הקץ הקבוע, כדברי חז"ל²⁵: "זכו – אחישנה".

ענין דומה לכך מוצאים ביציאת מצרים עצמה: אחת מן הסיבות²⁶ לכך שגלות מצרים ארכה רק רד"ו שנה – ולא ארבע מאות שנה, כפי שנקבע בברית בין הבתרים – היא, כי קושי השעבוד השלים את מנין ארבע מאות השנים.

21) ברכות ד, א. פרש"י וישלח לב, יא.

22) בהקדמת הרמב"ם לפיהמ"ש, ש"ענין זה (שמא יגרום החטא) אינו אלא בין הקב"ה ובין הנביא, אבל לא "שיאמר הקב"ה לנביא להבטיח לבני אדם בשמורה טובה במאמר מוחלט בלא תנאי ואחר כך לא יקים", דא"כ "לא יהי' נשאר לנו מקום לקיים בו אמונת הנבואה". אבל אין זה שייך לעניננו, כי בנוד"ד לא היתה נבואה, יעקב לא הי' צורך לרא' שיודע עתידות, ואין שייך כאן כלל "לקיים. . אמונת הנבואה". ופשוט. ולהעיר מרמב"ן (יב, מ) וראה הנסמך לקמן הערה 29 (ע"ד החסידות).

23) שהרי מירידת יעקב למצרים עד יצי"מ עברו רד"ו שנה (רש"י לך טו, יג. מקץ מב, ב (מתנחומא ובי"ר עה"פ). בא שם, ובעת שביקש יעקב לגלות את הקץ עברו י"ז שנה מעת הירידה למצרים.

24) בראשית ו, ג.

25) סנהדרין צח, א. הובא בפרש"י ישעי' ס, כב.

26) רלב"ג לך שם. ש"ך עה"ת (לך שם. שמות ג, ז. ז. בא שם).

ו. יעקב ביקש גאולה מהירה, הקב"ה – גאולה שלימה

למרות זאת, נסתלקה ממנו שכניה, ויעקב לא הורשה לגלות את הקץ. ההסבר לכך הוא: שלמות עבודת האדם, שבאמצעותה הוא מגיע ל"זכו", היא, שהעבודה היא "מלאכתך אשר תעשה", כדברי חז"ל³⁰, "אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבירו". אמנם, בכל עבודה נזקקים לסייעתא דשמיא, כמאמר חז"ל³¹, "אלמלא הקב"ה עוזרו...". אך יש בכך שתי דרכים³²:

א) הסיוע מלמעלה מורגש אצל האדם בשעת עבודתו. לדוגמא – עבודת ה' בעתות רצון, כגון: עשרת ימי תשובה, שאז הקדוש ברוך הוא "בהמצאו .. בהיותו קרוב"³³, או שבת ויום-טוב בכלל.

27) דמורבה מדה טובה (סוטה יא, א).

28) וגם ע"פ פשט"ו מובן שאפ"ל כן, כפרש"י (ויגש מז, יט), "מכיון שבא יעקב כו' וכלה הרעב", אף שהי' צ"ל הרעב עוד חמש שנים.

ועפ"ז אפ"ל שוהו הביאור ע"פ פש"מ הטעם שביקש יעקב לגלות את הקץ

[דאין לתרץ בפש"מ (כנ"ל ס"ד) שהכוונה לזמן דיצי"מ, שהרי בפרש"י לא הובא מחז"ל זה דאילו זכו היתה יצי"מ גאולה נצחית, ואדרבה, מפרש"י (דלעיל הערה 20). וראה גם רש"י שמות ג, (ד) משמע הפכו]

כי באם בניו היו יודעים שהקץ רחוק כ"כ (שוה מראה גודל החטאים שגרמו לזה) היו מוכיחים את יוצאי חלציהם (לא רק להשמר מחטאים גדולים כאלה, כ"א גם) שיוסיפו בתומ"צ כדי לזרו ולהקדים את הקץ (אף שלא היו מגלים אותו להם).

29) עיין ביאור באופן אחר – מאמרי אדה"ו הקצרים ערך קץ (ע' תקלט).

30) ב"מ לה, א.

31) קידושין ל, ב. סוכה נב, ב. וראה ויק"ר (פכ"ז, ב): מי הקדימני ואשלם כו'.

32) ראה בארוכה ד"ה ויגש תרס"ו וד"ה וה' אמר המכסה תרס"ו.

33) ר"ה יח, א.

הוספה בשורת הגאולה

יא.

מצינו בגדעון ש"בימיו היו ישראל בצרה והי' הקב"ה מבקש אדם שילמד עליהם זכות. . . כיון שנמצא זכות בגדעון שלמד עליהם זכות, מיד נגלה אליו המלאך, שנאמר וירא אליו מלאך ה' ויאמר לו לך בכחך זה, בכח זכות שלמדת על בני", "אמר הקב"ה, יש בך כח ללמד סניגוריא על ישראל, בזכותך הם נגאלים".²

. . . הלימוד זכות בנוגע לקירוב וזירו הגאולה – שכיון שכבר "כלו כל הקיצין"³, עוד בזמן הגמרא, ועאכו"כ לאחרי אריכות וקושי הגלות במשך יותר מאלף ותשע מאות שנה ועדיין לא בא . . . ובנוגע לתשובה ("אין הדבר תלוי אלא בתשובה"³) – כבר עשו תשובה, שהרי אין לך אדם מישראל שלא הרהר תשובה (לא רק פעם אחת, אלא) כמה פעמים במשך ימי חייו, שעי"ז נעשה "בשעתא חדא וברגעא חדא"⁴ מרשע גמור צדיק גמור, כפס"ד הגמרא⁵ שהמקדש את האשה "על מנת שאני צדיק (גמור)⁶ אפילו רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה" – הרי בודאי ובודאי שמשיח צדקנו צריך לבוא תיכף ומיד ממש, אשר, כדאי הוא לימוד זכות זה לגאול את ישראל, ובפרט שנוסף על הלימוד זכות, ה"ז גם פס"ד של כו"כ רבנים ומורייהוראה בישראל, וכיון שהתורה "לא בשמים היא"⁷, הרי, פס"ד זה בב"ד של מטה מחייב כביכול ומזכה גם את ב"ד של מעלה, וכן יקום!

(1) תנחומא שופטים ד.

(2) יל"ש שופטים רמז סב.

(3) סנהדרין צז, ב.

(4) זח"א קכט, סע"א.

(5) קידושין מט, ב. רמב"ם ה' אישות פ"ח ה"ה. טוש"ע אה"ע סל"ח סל"א.

(6) ע"פ גירסת האור זרוע סקי"ב.

(7) נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.

לקוטי

(ב) הסיוע גורם לעבודת האדם שאחר כך, אבל בשעת העבודה אין הסיוע מורגש, כאילו העבודה היא ביגיעה עצמית – כגון: בת-קול שבאמצעותה מתעוררים אצל האדם הרהורי תשובה³⁴, המביאים לידי כך, שהוא יתחזק בתורה ובעבודתה אחר כך.

זוהי הסיבה לכך ש"נסתלקה ממנו שכינה": אילו גילה יעקב את הקץ לבניו, לא היתה התחזקותם בעבודת ה' (על-ידי גילוי הקץ כדי להבטיח שישארו ויגבירו את המצב של "זכו") בבחינת "קב שלו" – עבודה שלהם, אלא היתה מעורבת כאן עזרה מלמעלה. לפיכך, "נסתלקה ממנו שכינה", כדי שעבודת ישראל תיעשה במצב של סילוק השכינה והסתרת הקץ – בכח עצמם³⁵.

יעקב רצה למהר את היציאה מן הגלות – אף אם תיפגם אולי שלמות העבודה, אבל עם זאת יוכלו לצאת מן הגלות, מערות הארץ, מהר יותר, ולהכנס לגאולה האמיתית והשלמה. כך אפשר להסביר את הדיוק בביטוי "ביקש יעקב לגלות..." – גם מלשון בקשה: יעקב ביקש מאת הקדוש-ברוך-הוא שיתגלה הקץ, כדי שבני ישראל יקבלו סיוע בעבודתם ותובטח להם ביאת הגאולה במהרה.

אך הקב"ה רצה, שהגאולה תהיה מושלמת, ודבר זה תלוי בשלמות עבודתם של ישראל, ולכן³⁶, "נסתלקה ממנו שכינה", דבר המאפשר יתר שלמות בעבודה הרוחנית, כדלעיל³⁷.

ד. גאולה נצחית רק ע"י יגיעה עצמית

יש בכך ענין עמוק יותר:

שיחות

העובדה ששלימות הגאולה מושגת באמצעות עבודת ישראל במצב של סילוק השכינה, ביגיעת עצמם, איננה בגלל קשר צדדי בין דרך זו של עבודה ובין הגאולה, אלא שדוקא בעבודה זו תלוי ה"קץ" של הגאולה הנצחית, שאין אחריה גלות:

כדי שהגאולה תהיה נצחית ללא שינויים, צריכה גם עבודת ישראל המביאה אותה להיות דומה לכך – באופן של "לא שנית".

ולכן: כאשר העבודה נעשית עקב הסיוע מלמעלה ולא ביגיעה עצמית, אין³⁸ "נצחיות" בעבודה, כי כאשר ייעלם הסיוע מלמעלה, עלול האדם להידרדר בדרגתו.

רק כאשר העבודה נובעת מאתערוותא דלתתא (התעוררות מלמטה, בכוחו של האדם), היא "דבר המתקיים", והיא יכולה להביא לגאולה קיימת ונצחית, שאין אחריה גלות.

ה. יעקב – בדרגה של שלמות

לפי זה דרוש הסבר לאיך גיטא: מה חשב יעקב מלכתחילה, כאשר "ביקש" לגלות את הקץ לבניו, דבר שיגרום להתחזקות בעבודה שאיננה גורם מתאים לגאולה האמיתית?

ההסבר לכך (בדרך החסידות) הוא:

ידוע³⁹ שדרגת יעקב היא "אצילות", שזהו עולם האחדות ש"לאחרי הבירור"⁴⁰. וכיוון שיעקב הוא כבר לאחר הבירור, במיוחד בסמוך לפטירתו, כאשר הוא היה בשיא שלמותו⁴¹ – הוא כבר הגיע לשלימות בעבודתו, ואצלו כבר היה "קב שלו" – הרי שאצלו יביא גילוי הקץ לתוספת בשלמות עבודתו.

(38) ראה בכ"ז לקו"ת ויקרא ב, סע"ב ואילך. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 358 ואילך.

(39) תו"א ס"פ ויצא. לקו"ת צו יז, ב. ובכ"מ. וראה ס' הליקושים (צ"צ) ע' יעקב אות יג.

(40) ראה תו"א ג, א"ב. ובכ"מ.

(41) ראה אגה"ק ס"י כח. סידור שער הלי"ג בעומר דש, סע"ב ואילך. ועוד.

מסיבה זו רצה יעקב לגלות את הקץ לבניו, בסוברו, שגם בניו שרויים בדרגה זו. כפי שנאמר בגמרא⁴² בהמשך, שכאשר ראה יעקב ש„נסתלקה ממנו שכינה“, ושלא הורשה לגלות את הקץ לבניו, הוא אמר מיד⁴³ „שמה חס ושלום יש במטתו פסול“⁴⁴.

לפי זה יובנו גם שתי הדיעות שהובאו לעיל, אם הקץ הוסתר (גם) מיעקב, אם לאו:

במדרש נאמר ש„נתכסה ממנו הקץ“, כי הקדוש-ברוך-הוא רצה שגם יעקב יחוש את היתרון שביגיעה עצמית, ובכך יראה לבניו את היתרון שבעבודתם כאשר הם לא יידעו את הקץ.

דעת הגמרא היא, ש„נסתלקה ממנו שכינה“, אך לא הוסתר ממנו הקץ – כי אצל יעקב עצמו היתה כבר השלמות, אשר אליה הגיעו בניו על-ידי הסתרת הקץ.

ט. לבקשת יעקב היתה השפעה „מקיפה“

אמנם הקדוש-ברוך-הוא גרם לכך שיעקב לא יגלה את הקץ לבניו, אבל מן העובדה ש„ביקש יעקב לגלות...“ בהיותו מוכרבה לרצון הקדוש-ברוך-הוא, מובן, ש„ביקש .. לגלות קץ הימין“ היה (גם אז) בהתאם לרצון הקדוש-ברוך-הוא.

יתר-על-כן⁴⁵: בקשת צדיק אינה חוזרת ריקם, ובודאי היתה לכך השפעה למטה. זאת ועוד: כיוון שנקבע הדבר בתורה (מלשון הוראה), הרי זאת הוראה נצחית לכל הדורות – כשם שמוצאים⁴⁶ אצל משה רבינו,

(42) פסחים שם.

(43) וגם לפי הסיום שם, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד – ה"ז רק „כך“, „כך“ הדמיון (סה"מ קונטרסים ח"ב תלט, ב. וראה תו"א פד, ד. פו, ג).

(44) שיש לפרשו „פסול“ בערך „מטתי“ ומדרגתי.

(45) בהבא לקמן ראה גם לקו"ש ח"י ע' 170-1.

(46) ראה בכ"ז בארוכה לקו"ת אוה"ת ר"פ ואתחנן. שעה"ת לאהאמ"צ ח"ב חינוך. ס' הליקוטים (צ"צ) ע' משה (ע' א'תרפ ואילך).

ולזהירות מיוחדת, שלא לגרום לשום חשש „שמה יגרום...“, שיעכב ח"ו את ביאת המשיח.

ובימינו אלה נוסף לכך עוד ענין: נאמר בתורת אמת⁵³ „כלו כל הקצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה“ – הגמרא אומרת בפשטות שהקץ כבר הגיע מזמן.

צריך רק שתהיה⁵⁴ „שעתא חדא“⁵⁵ –

(53) סנהדרין שם.

(54) ראה מאמרי אדה"ו הקצרים ע' ריב.

(55) ח"א קט, א.

(56) מלשון וישע גו' לא שעה (ראה סה"מ קונטרסים ח"ב ע' 792. ועוד).

(57) רמב"ם הל' תשובה פ"ו ה"ה.

(58) בגימטריה ז"ן, א"ל הו"י – ראה בארוכה שיחת ש"פ צו, ה'תשמ"א.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שעי" קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד